

SCHAAKDORP

Op ongeveer tien kilometer van Halberstadt in het Duitse Thüringen ligt het dorpje Ströbeck. Vanuit de verte is het levensgrote schaakbord op de kerktoeren in plaats van een weerhaan al zichtbaar. De oudste herberg in het dorp met zo'n 2000 inwoners, heet Zum Schachspiel en een schaakbord prijkt als een vlag boven de ingang. Op het dorpsplein is een groot schaakbord ingelegd en worden eens per jaar partijen met 'levende figuren' gespeeld. Boerenjongens en meisjes in Middeleeuwse kleren beelden dan de schaakfiguren uit. De oude gevangentoren heet nu schaaktoren en draagt als embleem een groot schaakbord met een stelling. De Ströbeckers spelen nog steeds volgens oude traditionele spelregels. Dat wil onder meer zeggen dat de rokade onbekend is, de pionnen slechts een veld per zet mogen opschuiven. En het bord ligt met een wit veld links onder. Ströbeck is dus een waar schaakdorp. Het hele dorp staat in het teken van schaken. Voor het eerst wordt Ströbeck in een schaakboek van Gustav Selenus (1616) genoemd. De dertigjarige oorlog die toen in Duitsland woedde, liet het schaakdorpje gelukkig ongemoeid en zo bleef tot de dag van vandaag het Middeleeuwse karakter behouden. De Kurfürst Friedrich Wilhelm von Brandenburg schonk de Ströbeckers op 31 mei 1651 een kostbaar schaakspel met zilveren figuren en een inscriptie die op een lange traditie van het schaakspel ter plaatse duidt. Op het schaakbord is ook de ontmoeting uit het jaar 1744 met Frederik de Grote ingegraveerd. Op doorreis naar Frankfort bezocht de koning het legendarische dorp en speelde

een partij tegen de schout van het dorp. Tot zijn verbazing verloor hij de partij, sindsdien stuurde hij elk jaar een hoveling naar Ströbeck om tegen een dorpling te schaken. Verloor de hoveling, en dat was vaak genoeg het geval, dan hoefde Ströbeck geen belasting te betalen. Het schaakspel drong diep door in de cultuur van de dorpsbewoners, zo kregen bijvoorbeeld de kinderen die hun eerste Heilige Communie deden, een schaakspel als geschenk. Sinds het jaar 1823 wordt ieder jaar een schaaktoernooi gehouden, of zoals de Ströbeckers zeggen: een schaakexamen, voor de kinderen op school. In 1836 verscheen in Frankrijk voor het eerst een schaakkrant (Palamède) die in haar eerste nummer uitvoerig over het schaakdorp berichtte. De Franse 'reporter' was verrast over de properheid en de welstand van het dorp, maar nog meer over de eigenaardige voorliefde voor het schaken. Volgens hem leerden de moeders hun kinderen al de geheimen van het spel als ze nauwelijks lopen konden. Ströbeck is het enige dorp in Duitsland waar schaken als een verplicht vak op school wordt onderwezen. Het is onbekend hoe het schaken ooit naar Ströbeck kwam, de spelregels volgens welke ze hier nog steeds spelen, worden alleen nog in Mid-

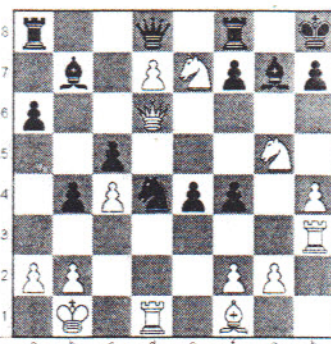
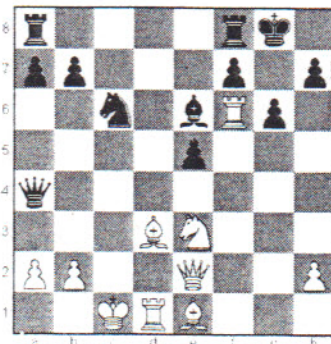
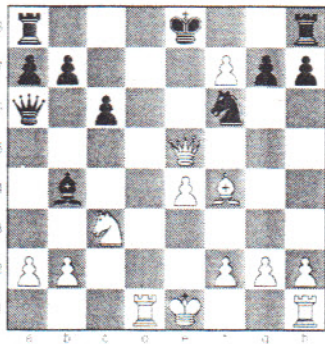
den-Azië zo gespeeld. Men neemt aan dat de Mongoolse horden in 1241 het spel mee naar Duitsland brachten. De roem van dit schaakdorp verbreidde zich in de hele wereld en veel schakers uit alle delen van de wereld bezoeken Ströbeck om het wonder met eigen ogen te aanschouwen. Is uw volgende vakantie al geboekt? Zo niet, dan weet u nu een mooie bestemming. Want wie wil het wonder van Ströbeck niet met eigen ogen aanschouwen? (met dank aan Frits Esser)

In DIAGRAM 1 een stelling uit een partij van Schaesberg-speler Wil Verreck. Hij won met wit spelend fraai van Jan Schadd (GOVA, Velp). De situatie in het diagram ontstond na 15.exf7+ Hierna volgde Kxf7 16.Dc7+ Kg6 17.h4! The8 18.h5+ Pxf5 19.Txh5 Txe4+ 20.Le3 Lxc3+ 21.bxc3 Txe3+ 22.fxe3 Tf8 23.Th1 en zwart geeft op.

Twee mooie momenten uit het toernooi in Sarajevo. Kasparov-Morozevich. ZIE DIAGRAM 2. Wit speelt 21.Txe6 Pd4 22.Dg4 Dxa2 23.Lxg6 hxg6 24.Txg6+ fxg6 25.Dxg6+ Kh8 26.Dh5+ Kg8 remise.

Sjirov-Topalov. ZIE DIAGRAM 3. 22.Le2 f3 23.gxf3 Pxe2 24.Dxc5 Pf4 25.Df5 Pg6 26.h5 Dxe7 27.hxg6 en zwart geeft op.

Spreuk van de week:
'Het is in het leven als in het schaakspel: wij ontwerpen een plan; maar dat plan blijft afhankelijk van wat in het schaakspel de tegenstander, in het leven het lot, belieft te doen.'
(Arthur Schopenhauer)

NOOIT MEER

Vandaag nog éénmaal Fritz, de computer die vorige maand heeft meegedaan aan het Nederlands Kampioenschap schaken. Het is tevens voorlopig de laatste maal dat Fritz in deze kolommen opduikt. Want Fritz is exit. Althans op het NK. De bondsraad van de Koninklijke Nederlandse Schaak Bond heeft namelijk duidelijk gemaakt nooit meer een computerprogramma in het Nederlands kampioenschap te willen zien. Tien woordvoerders maakten tijdens deze vergadering duidelijk: dit was eens maar nooit weer. De bondsraad bestaat uit vertegenwoordigers van alle regionale bonden en enkele andere geleidingen in de Nederlandse schaakwereld. De deelname van Fritz aan het NK heeft heel wat losgemaakt. Een door onder anderen oud-Venraynaar Oscar Lemmers opgerichte actiegroep opende op internet de site 'Schaakprotest' waarop vele honderden mensen zich uitspraken vóór en tégen de deelname van Fritz aan het NK, waartoe het bestuur van de KNSB had besloten. Met spanning werd uitgezien naar de vergadering van de bondsraad van zaterdag 3 juni jl.: wat zou de vergadering er van vinden dat de computer heeft meegedaan? Zou het bestuur op de vingers getikt worden? Het KNSB-bestuur liet aan het begin van de bijeenkomst al meteen weten dat het bestuur de deelname van Fritz al geëvalueerd had en een conclusie had getrokken: wat het bestuur betreft is de deelname eenmalig geweest. Ook is het niet de bedoeling om in de komende periode een computerprogramma aan een NK of een andere wedstrijd van de KNSB

te laten deelnemen. Doordat het bestuur dit standpunt al direct bekendmaakte, ontspan zich geen heftige discussie meer. Wel lieten de afgevaardigden toch nog heel duidelijk weten dat het ook wat hen betreft 'eens maar nooit weer' is. De actiegroep 'Schaakprotest' verzocht nog het toernooi vanwege de deelname van Fritz ongeldig te verklaren, maar dat kreeg geen steun. Ook Limburg heeft zich niet onbetuigd gelaten in de discussie. Het bestuur van de Limburgse schaakbond heeft een duidelijk standpunt ingenomen: het bestuur is tegen de computerdeelname. Hier volgen enkele argumenten die door Limburg naar voren zijn gebracht: de Nederlandse Kampioenschappen zijn bedoeld voor natuurlijke personen (KNSB-leden) en niet voor computers. Er doet toch ook geen vorkheftruck mee aan het NK gewichthefven? Fritz heeft zich bovendien niet geplaatst voor het NK; het computerprogramma heeft zelfs nog nooit een toernooi gespeeld. Overigens laat ook het reglement van de wereldschaakbond FIDE niet toe dat een computer meespeelt. Verder zegt het reglement voor computerschaak duidelijk dat een mens niet verplicht kan worden tegen een computer te spelen. Bij het NK was dat wel het geval: toen Paul van der Sterren weigerde te spelen, kreeg hij een reglementaire nul opgelegd. Een ander nadeel van de deelname van Fritz is dat een schaker/schaak-

ster niet heeft kunnen meespelen. Voorts is een schaakcomputer bevooroordeeld ten opzichte van de mensen vanwege het kunnen raadplegen van een complete bibliotheek.

Hans van Dormaël uit Stramproy was in het voorbije seizoen een van de beste spelers in de Limburgse recreantencompetitie. Hij behaalde 6 punten uit 7 partijen. Van Dormaël is voorzitter van de vereniging De Driesprong. Deze club doet het niet alleen bij de senioren goed, maar ook bij de jeugd. Het team van De Driesprong werd Limburgs clubkampioen bij de D-jeugd. Hier volgt een partij van Van Dormaël tegen zijn clubgenoot Henk Steyvers. Van Dormaël-Steyvers
1.e4 c5 2.Pf3 d6 3.Lc4 Pc6 4.Pg5 e6 5.d3 Pf6 6.0-0 h6 7.Pf3 Le7 8.Te1 d5 9.exd5 exd5 10.Lb5 0-0 11.Lxc6 bxc6 12.c3 Lg4 13.Pbd2 Te8 14.Da4 Dc7 15.b3 Ld6 16.La3 Lf5 17.d4 cxd4 18.Lxd6 Dxd6 19.Pxd4 Ld7 20.Da6 Df4 21.Txe8+ Txe8 22.P4f3 g5

ZIE DIAGRAM 1, de stelling na 22...g7-g5 (zwart offert zijn vleugelpion om aanval te krijgen)
23.Dxa7 g4 24.Dd4 Pe4 25.g3 Df5 26.Ph4 Pxd2 27.Dxd2 De4 28.Dxh6 Te6 29.Dg5+ Kf8 30.Dd8+ Le8 31.Dg5 Tf6 en zwart geeft op.

Bij Hoensbroek 3, dat afgelopen seizoen kampioen werd, hebben

heel wat spelers gegrossierd in punten: Ashraf Ibrahim behaalde 6,5 punten uit 7 partijen, Roger Hünen 6 uit 7, Stef van den Berg 6 uit 7, Ger Hahn en John Lafleur elk 5 uit 7 en John Cörvers 5 uit 6. Hier een partij van Hünen. Roger Hünen (Hoensbroek 3) - Jo Janssen ('t Pionneke 2)
1.d4 Pf6 2.c4 c5 3.Pf3 cxd4 4.Pxd4 Pc6 5.Pc3 a6 6.e4 e6 7.Le2 d6 8.0-0 Le7 9.Le3 Dc7 10.f4 Ld7 11.Tc1 0-0 12.Kh1 Tac8 13.De1 Pxd4 14.Lxd4 Lc6 15.Dg3 Pe8 16.h3 Dd8 17.Tcd1 Lh4 18.De3 De7 19.Kh2 Dc7 20.g3 Le7 21.Lb6 Db8 22.f5 Lf6 23.Ld4 e5 24.Lb6 h6 25.h4 Kh7 26.Df2 Ld8 27.Lxd8 Txd8 28.g4 Th8 29.Td3 Pf6 30.De3 b5 31.g5

ZIE DIAGRAM 2, de stelling na 31.g5
31...hxg5 32.Dxg5 Kg8 33.Tg3 Kf8 34.Dxg7+

ZIE DIAGRAM 3, de stelling na 34.Dxg7+
34...Ke7 35.Tg6 Txh4+ 36.Kg3 Tdh8 37.Dxf6+ Ke8 38.Dxh4 (1-0)

Nog even terug naar het NK. De prijs voor de spectaculairste partij ging naar Dennis de Vreugt. Hij is pas negentien jaar en is regerend jeugdkampioen van Europa. In het NK behaalde hij zijn derde grootmeesterresultaat. Hier de ontknoping van de bekroonde partij. Bosboom-De Vreugt

ZIE DIAGRAM 4
31...Pf4 32.gxf4 Pxf4 33.Kg3 Pe2 34.Kg2 Pf4 35.Kg3 Pe2 36.Kg2 gxh3 37.Kxh3 Pf4 38.Kh2 Dh4 39.Kg1 Lxc5 en wit geeft op.

Diagram 1

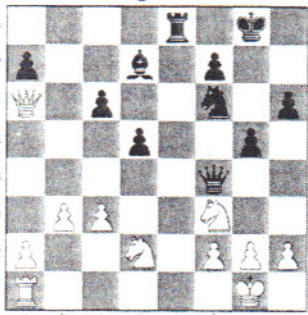

Diagram 2

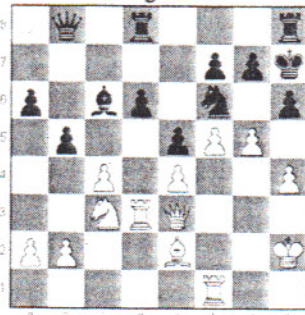

Diagram 3

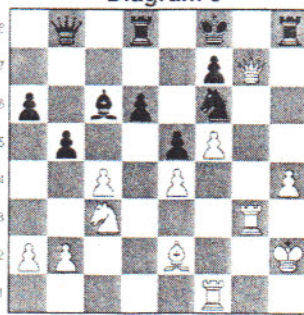

Diagram 4

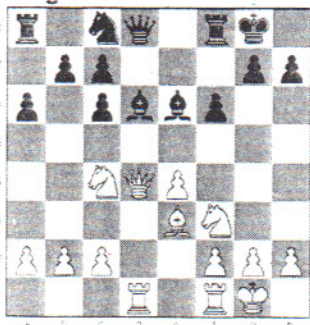

OUDE BEKENDE

Zoals elke hobby, heeft ook het schaken natuurlijk een vaste kern van beoefenaars die hun liefhebberij nooit vaarwel zeggen. Daarom komt het voor dat je vaak dezelfde vertrouwde gezichten ziet. Of dat je na vele jaren nog een oude bekende ontmoet tegen wie je lang geleden ook al eens geschaakt hebt. Zo ontmoette Frits Esser van SV Schaesberg in april good-old H. van Donk. Deze speler kende Esser nog uit de jaren zeventig toen hij als arbiter door het hele land reisde. Vaak was Esser ook te gast bij Dordrecht en zag Van Donk aan het werk als eerste-bordspeler van deze vereniging. In april ontmoette hij Van Donk opnieuw. De krasse heer bleek nog steeds voor Dordrecht te schaken en nog steeds op hoog niveau: aan het tweede bord van zijn vereniging. Hij legt zelfs af en toe een nationale subtopper het vuur na aan de schenen. In april speelde Van Donk met Dordrecht in Schaesberg tegen Hans ten Berge. Hier volgt die partij.

Wit: H. ten Berge (SV Schaesberg I)
Zwart: H. van Donk (Dordrecht I)
Spaans, ruilverant.
1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lb5 a6 4.Lxc6 dxc6 5.0-0 Ld6 6.d4 exd4 7.Dxd4 f6 8.Le3 Pe7 9.Pbd2 Le6 10.Tad1 0-0 11.Pc4 Pc8

Diagram 1

ZIE DIAGRAM 1, de stelling na 11 zetten.
12.Pxd6 cxd6 13.c4 De7 14.Td2 Df7 15.b3 b5 16.cxb5 axb5 17.Dc3 c5 18.Tfd1 Lg4

ZIE DIAGRAM 2, de stelling na 18 zetten.
(terwijl wit werkt aan zijn aanvalplan, neemt zwart de witte stelling onder vuur)
19.Lf4 b4 20.Dc2 Dg6 21.Kh1

(koelbloedig!)
21...f5
22.Dc4+
Kh8 23.e5
Lxf3 24.gxf3
dxe5 25.Lxe5 Dc6

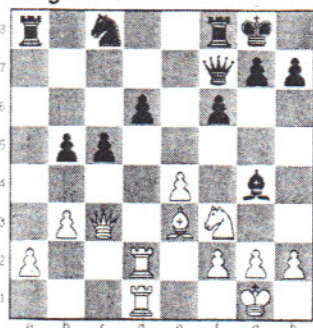
ZIE DIAGRAM 3, de stelling na 25 zetten.
(wit heeft goed gerekend en laat de dame op f3, met schaa, rustig toe)
26.Tg1 Dxf3+ 27.Tg2 Ta7 28.Dxc5 Te8 29.Dd4 Tg8 30.Lxg7+

ZIE DIAGRAM 4, de stelling na 30.Lxg7+ en zwart geeft op. Het mat is niet meer te verhinderen. Zie 30...Taxg7 31.Dxg7+ Txg7 32.Td8+ Tg8 33.Td8xg8+ en mat.

Het witte-vlekkenplan van de Limburgse Schaakbond is afgerond. De bond nam in 1994 het initiatief voor dit in de schaakwereld nieuwe plan. Het hield in dat bekeken werd of op de zogenaamde 'witte vlekken' van de schaaklandkaart interesse was voor een nieuwe vereniging. Dit leidde tot een groot aantal nieuwe clubs bij de bond. Dit zijn: Ultimo Vero in Echt, SV Schinnen, De Driesprong in Stramproy, De Peellooper in Nederweert, SV Eijsden, Schaakvelden in Velden, De Raadsheer in Elsloo en De Meerlooper in Meerlo. Hiermee is Limburg nu 'vol'. Het witte-vlekkenplan is dan ook afgerond. Er waren nog twee wensen: Meijel en Cadier en Keer. Die konden echter niet ingevuld worden. In Meijel kwam een club niet van de grond. In Cadier en Keer bestaat wel een vereniging, maar deze blijft vooralsnog buiten de bond te spelen.

Leon Muys uit Nuth mag zich binnenkort een van weinige Lim-

Diagram 2

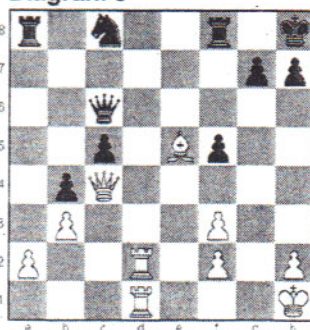

burgers noemen die het hebben geschonpen tot internationaal arbiter. Muys heeft alle benodigde normen behaald en wordt door de KNSB voorgedragen tot internationaal arbiter. Deze benoeming moet formeel wel nog bekrachtigd worden tijdens het komende congres van de wereldschaakbond FIDE.

Michel Kockelkoren van de Kerkradse Schaakvereniging is op 80-jarige leeftijd overleden. Hij behoorde tot de langst schakende Limburgers. Hij werd reeds in 1947 lid in Kerkrade. Behalve achter het schaakbord, deed hij ook van zich spreken op bestuurlijk gebied. Hij vervulde jarenlang bestuursfuncties, waaronder die van penningmeester en voorzitter.

In DIAGRAM 5 een probleemopgave. De opdracht is: wit aan zet wint. Dit eindspel werd in 1895 gecomponeerd door Saavedra, waarschijnlijk vanuit een stelling die hem in een partij was opgevallen. De oplossing staat aan het eind van deze rubriek.

Diagram 3

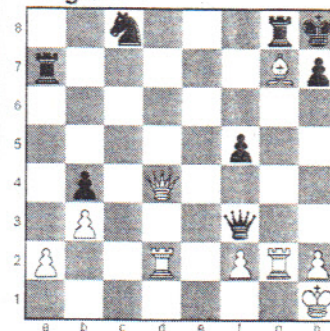

Het Kampioenschap 'Maastricht Open 2000' is gewonnen door Redjep Shkriel. Hij bezit zes punten na zes rondes. Hoewel er nog een ronde te spelen is, is hij met die score al onbereikbaar voor de concurrentie. Luc Janssen staat op 4,5 punten en kan hem niet meer inhalen. Dirk van de Scheur heeft 4 punten. Hierna volgt een groepje met 3,5 punten bestaande uit Maarten van Gils, Roel Wiche, Jan Daems, Nico Ramaekers en Jos Uiterwijk.

In Kerkrade wordt zondag het 17e Alex Vinken rapidtoernooi gehouden in gemeenschapshuis aan de Schaesbergerstraat 27. Het speltempo is vijftien minuten per persoon per partij. Aanmelden kan nog tot uiterlijk 10.30 uur in de zaal.

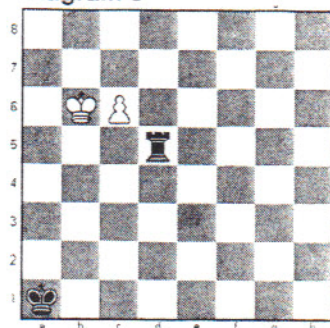
Spreek van de week: 'Het is niet zo dat elke zet onmiddellijk iets moet presteren. Ook afwachtende en kalme zetten hebben een bestaansrecht'. (Nimzowitsch)

Diagram 4

Oplossing probleem Saavedra: Het begin van de oplossing is eenvoudig: 1.c7. Zwart kan nu met schaakjes met de toren antwoorden: 1...Td6+2.Kb5! Td5+3.Kb4! Td4+4.Kb3! Td3+5.Kc2 Td4!! (nog een laatste truc van zwart, want na c8D? volgt Tc4+!) 6.c8T!! Ta4 (gedwongen) 7.Kb3!! Een opgave met slechts vier stukken op het bord, maar toch eentje met vele verrassingen in zich.

Diagram 5

BEROEP

Tallose grootmeesters hebben van schaken hun beroep gemaakt. Ze hebben zoveel talent dat ze kunnen leven van de start- en prijzengelden en simultaans. Maar er zijn ook mensen die niet bij de top zitten en toch óók hun dagelijks werk aan het schaken hebben. In Nederland zijn dit bijvoorbeeld personen die een schaakbureau hebben. Zo organiseert de Arnhemmer Eric Braun voor bedrijven en verenigingen simultaans, snelschaakshows, toernooien en clinics. Schaakactiviteiten zijn bijzonder aantrekkelijk voor bedrijven. Schaken heeft een goed imago en kan gemakkelijk geassocieerd worden met zakendoen waarbij (vooruit-)denken, strategie en inzicht eveneens een belangrijke rol spelen. De bedrijven kunnen hun personeel en zakenrelaties uitnodigen. Een handvol personen in Nederland verdient voorts een boterham met bureaus die allerlei materialen verkopen. Dit loopt uiteen van borden, stukken en klokken tot ansichtkaarten, T-shirts, schaakhorloges, elektronische borden, spellen voor drie personen, boeken, software en schaakcomputers. Verder zijn ook enkele mensen fulltime in de schaakjournalistiek werkzaam. Belangrijke schaakbladen waar Nederlanders voor werkzaam zijn, zijn Schaakmagazine (het blad van de KNSB), Schaaknieuws (verschijnt om de twee weken), Schachwoche en New in Chess. Iemand die al z'n hele leven niets anders doet dan schaken, en dat terwijl hij geen grootmeester is, is Rob Hartoch. De 53-jarige Amsterdammer is van alle markten thuis op schaakgebied. Door op vele terreinen in de schaakwereld een centje te verdienen, is schaken zijn broodwinning. Hij pakt als Internationaal Meester (Fide-rating 2332) af en toe wat

prijzjes en verder is hij schaaktrainer, simultaangever, internationaal arbiter en commentator. Als kind was hij een groot talent. Als dertienjarige speelde hij al in een team in de hoogste klasse van Nederland, wat voor die tijd hoogst zeldzaam was. In 1965 werd hij tweede bij het jeugdweltkampioenschap. De grootmeester-in-de-dop kon uiteindelijk echter niet aan de verwachtingen beantwoorden. Hij stootte niet door naar de echte top en bracht het niet tot grootmeester. Toch wilde hij bij het schaken betrokken blijven. Hij had nooit een studie gevolgd of ander werk gehad en wilde alleen maar met schaken bezig zijn. Om er toch van te kunnen leven, ging hij er diverse dingen bij doen. Zo begon hij met het geven van simultaans waar hij altijd een gezellige voorstelling van maakt. Aantrekkelijk is ook de wijze waarop Hartoch commentaar verzorgt tijdens grote toernooien. Hij was een van de eerste commentatoren in de schaakwereld. In 1970 deed hij dit al bij de match Donner-Ree. Het geven van commentaar houdt in dat in een speciale zaal voor het publiek op grote demonstratieborden de partijen worden gevolgd die op dat moment in de wedstrijdzaal aan de gang zijn. De

commentator analyseert de partijen. Meestal gaat dit in samenspraak met het publiek. Hartoch is iemand die voor altijd verknocht lijkt aan de schaakwereld. „Ik ben een kleine zelfstandige met afwisselend werk en veel vrijheid. Dit leven bevalt me uitstekend”, zegt hij.

De stelling in DIAGRAM 1 komt uit de partij Ljubojevic-Browne, Amsterdam 1972. Zwart is aan zet. De vraag is of hij kan winnen. In de

partij volgde 1...f5 en de spelers kwamen remise overeen, want na 2.Kb4 kan de witte koning tijdig het gevaar bezweren. De Nederlander Misha Mengelberg zag het beter dan de beide grootmeesters, want in de diagramstelling kan zwart wel degelijk winnen en wel als volgt:

1...Kd5! 2.b4 f5 3.b5 f4 4.b6 Kc6! 5.Ka6 f3 6.b7 f2 7.b8D f1D+ 8.Ka5 Da1+ 9.Kb4 Db1+ en wit verliest de dame. Niet gek gezien door iemand die niet eens grootmeester was, maar jazzpianist en componist van avant-garde muziek.

In DIAGRAM 2 een stelling uit een Limburgse partij: Peter Daemen (Caïssa Geleen) en Maurice Janssen (DJC Stein). Zwartspeler Janssen denkt materiaal te winnen en slaat met de ioper de toren op a1:

11...Lxa1. Maar hij trapt hiermee in een openingsval. Want zie hier wat wit in petto heeft: 12.Dh5 h6 13.Pxf7 Txf7 14.Dxf7+ Kh8 15.Lg5 en het is onmiddellijk uit (ZIE DIAGRAM 3) want 15....Dxg5 levert 16. Dg8 mat op en 15...hxg5 is ook mat en wel door middel van 16.Dh5!

Tot slot een partij tussen Ralph Huybers en Henk Suurhoff van de Tegelse Schaakvereniging. Zwartspeler Suurhoff is zijn dame kwijt.

ZIE DIAGRAM 4.

Maar net als een voetbalteam dat met een man minder speelt, vecht zwart verbeteren terug: 25.Kf1 d5 26.Th4 Te8 27.g3 Te1+ 28.Kg2 Lf5 29.Kh2

ZIE DIAGRAM 5
29...Tae8 en wit geeft op.

Het 17e Alex Vinken toernooi van de Kerkradse Schaakvereniging is gewonnen door de Duitser Petzold. Hij behaalde 8,5 punten. Twee punten achter hem eindigde Peter van Dinteren (DJC), een halfje voor Tammert (Übach Palenberg) en Albert Coenen (Heerlen).

Joost Stapelbroek van SV De Driehsprong uit Stramproy is in het Nederlands kampioenschap voor pupillen in Amstelveen als beste Limburger geëindigd op een verdienstelijke gedeelde zevende plaats. Hij scoorde 5 uit 7.

Zondag vindt in café De Haverput in Bunde de afsluiting van het Limburgse jeugdschaakseizoen plaats. Er wordt gesnelschaakt en tevens vindt de prijsuitreiking van de Jeugd Grand Prix Limburg plaats.

